„ЗАСТАВА“ излази редовно: сваком петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слов а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Новом Саду у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 60. У Новоме Саду у уторак 21. априла (3. маја) 1881. ГОДИНА XVI.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ.“

Ново Село, 19. априла. На конференцији уздинској беше на 500 бирача народне странке, противника мален, незнатан број. При конститујисању предложи сазивач, др. Стојковић, за председника пуковника Бесарабића, но ми извикасмо томашевчана Радосављевића не виђеним одушевљењем. Не могући нас после два сахата борења оборити и видев пропаст своју, растера нас ковачички солгабиров, Стојановић, и рече, да је данас забрањен сваки скуп ма које странке. И пак после довикну: „Ко је либералац, нек остане и дође, а не политовци.“ После по дне прогласи он с неколицином бележника и других барона Николића за кандидата. Ми одредисмо други збор.

Народна странка.

НОВИ САД, 20. априла.

Предлог о **конференцији против интернацијонале** може се сматрати као историјски чин. Инглеска и Француска формално су изјавиле, да не ће учествовати у конференцији, где би се донеле одредбе ради ограничења азилског права, но у једно додале, е свагда су готове, ступити у преговоре, да се измене уговори о издавању политичких криваца. За луду је дакле Немачка у Лондону потпомагала руски предлог, инглески кабинет за једно с француским само је испунио захтев правог слободоумља, кад га је одбио.

Међу тим, лондонски листови доносе тачну анализу руске **окружнице о заједничком поступку против интернацијоналне револуције.** Тај дипломатски документ већ нема данас друге, до ли историјске вредности. Да бисмо пак одржали свезу међу догађајима и да би слика истих што потпунија била, ево те анализе. Окружница је врло умерено написана. Почиње тим, што напомиње, како је убиство покојног цара изазвало у свем образованом свету осећај ужаса и гнушања. Онај страховити злочин показује, колико је опасно стање, које револуцијонарским друштвима прилике даје, да своје очајне намере развију и изврше. По што су стране владе, законодавне скупштине и преса једногласно изразили своје мишљење, руска влада осећа, да може пуним правом узети, да се сад у опште признаје, да је нужно, завојштити на зло, од кога не пати сама Русија. У окружници се даље разлаже, да се владе не могу задовољити својим садашњим средствима за обрану, јера револуцијонари из дана у дан с напретком знаности изналазе нова, до сад не позната средства, те њима извршују своје погибне умишљаје. С тога руска влада позива стране кабинете, нека се искупе на заједничко веће, те узму у расудбу, каквих би се мера добро било латити зарад општег интереса. Што предлаже конференцију, то она не чини под утиском, што га је убиство покојног цара створило, него је у једно руководи жеља, да у сугласу с осталом Јевропом изнађе практичка средства, којима би се осигурао темељ друштвеном поретку, не хотећи тим дирати у садашњи поредак ствари по дотичним државама.

Из Петрограда пишу „Беч. оп. нов.“, да је гр. Шувалов одређен, да води врховну управу у спољашњим стварима. Његов програм иде за тим, да се Русија махне агресивне политике и у Азији, те сву снагу своју посвети унутрашњим реформама. Ово дана вентилисано је питање о измени унутрашњег уређења у Русији. Има гласова од уплива, који препоручују, нека се напусти досадашње „гувернијско“ уређење, па заокруже веће управне области и ове разделе на више омањих. Одлуке нису још никаке донете, но сва је прилика, да ће југоисток, југ (Нова Русија) и западне области друкче, него ли до сад бити уређене и да ће се њима друкче управљати. У Гачини ће 25. о. м. бити министарска седница и на њој ће се претресати послови уредничког одбора, који треба да нацрта закон о изборном реду за покрајинске скупштине. Тешко пак, да ће још сад бити одређено средиште, где ће се сви избраници састати.

Из Скопља има извештај од 11. априла, и у њему се Дервиш-пашина победа над Арбанаси као одсудна црта, те вели, да је **арбанашки покрет** угушен и да се губи. По том извештају имао је Дервиш паша, који је 26. марта у Скопље приспео, 15.000 војника под својим заповедништвом. Главни му стан беше у Верисовићу. По што је угледније Арбанасе из Пећи скупио, те им понудио, или нека се боре, или нека се покоре, разреде се редови лиге. Главари лиге из Дибре, Ђакова, Пећи и Приштине покоре се. Само се Призрен одупре. Но бој код Верисовића сломије и отпор призренаца. Дервиш паша, не избацив ни једне пушке пред Призреном, уђе на миру у нутра, дочекан врло весело од призренаца. У Дервиш-пашином штабу беше један султанов побочник, и овај јави великом падиши, да се арбанашка земља може сматрати да је умирена.

По последњим атинским вестима, грчка је влада јевропске предлоге о решењу **грчко-турског спора** са свим и безусловно примила. Заступници сила напоменуше Комундуру, да никакав изговор, нити извијање не ће ништа хаснити, јер Јевропа сматра, да је грчко питање коначно решено, тако да се не може ништа више мењати. Неколико пуковнија демонстроваше о ускрсу у Халкиди у прилог рату, и то тако јасно и гласно, да зарад војничке дисциплине морадоше неколико војничких часника затворити, што држаше демонстративне беседе. Атинско јавно мишљење не иде руку под руку с тим демонстрацијама; на против, оно почиње капитулисати, препоручује грчкој влади, нека пристане на јевропски предлог и прими понуђену област. „Ора“, орган опозицијског воће Трикупа, заузима се за то, нека влада пристане на ситуацију, кака јест, па нека земљу што пре поврати у мирно стање. Према том расположају Комундуро је најбоље учинио, што је заступнике сила замолио, нека пораде, да одређена област буде Грчкој што пре на миру предана. Силе су дакле свој задатак у Атини сретно свршиле. Сада још остаје само, да се с Портом што пре уговоре и углаве модалитети предаје, па да грчко-турског спора нестане из реда међународних питања.

У **Италији** се још једнако говори о последњој министарској кризи. Кајроли је 16. о. м. у комори дао разјашњења о том предмету, рекавши, да је министарство више пута оставку подносило, али иста није била примљена, те с тога је оно морало опет пред комору изаћи. Он се узда у поверење коморе, па препоручује слогу. На то Зепа и Одескалхи ставе интерпелације о кризи. Кајроли им у горњем смислу одговори. Први интерпеланат поднесе дневни ред, у ком се изриче, да исход последње министарске кризе не одговара уставним правилима. Други се пак не задовољи с министровим одговором, те у том смислу поднесе предлог. Комора је закључила, да те предлоге као сутра дан узме у претрес, но извештај о тој расправи још није до нас допрьо. Као последица последње министарске кризе може се и то сматрати, што су се претпрошле недеље петорица воћа талијанских парламентарних странака сложила о неке услове. Воће су: Депретис, Кајроли, Занардели, Криспи и Никотера, а сложиле су се у овоме: „1. Изборна реформа, где би се други разред основних школа сматрао као цензус образовања, а војничке школе испоредиле с дотичним разредима дечјих школа. 2. Приватан промет железница, при чему би се резултати парламентарне истраге о тој ствари узели за основицу. 3. Реформа покрајинског и општинског закона на темељу боље децентрализације. 4. Реформа добротворних задужбина на темељу резултата, што га покаже истрага, што се о тој ствари води, али да се не мења значај тих установа. 5. Од средстава, што се добију од уговора о уступању железница приватним особама, треба да се доврше утврђења градова, нужних за обрану државе.

Из листова

У задњем броју донели смо једну резолуцију Младочеха против владе гр. Тафеа, коју многи радо називају славенофилском. Ма да је решењем свеучилишног питања у неколико учињено за доста потраживањима чешког народа бар на просветном пољу, то данас већ и јавна гласила старочешке странке дају познати, да осим Младочеха имаде јоште и других, којима држање аустријске владе ни најмање не годи. „Покрок,“ орган др. Ригера, сврађа у задњем броју на ово питање, и изнаша сва она главна потраживања, што ће их Чеси приликом предстојеће буџетске расправе на владу ставити. На првом месту стоји потраживање око умножења средњих школа у Ческој, Моравској и Слеској, а у даљем реду потпомагање сличних захтева заступника словеначких. У свези са Пољацима тражи ће се даље успоставка реалне гимназије и учитељске школе у Тропави. Тражиће се измена садањег склопа школских власти у том правцу, да се ческом елементу даде већи број заступника у истима. Пожуриће се уважање чешког језика као унутарњег службеног језика при разним званима и уредима. Особитим нагласком потраживаће се промена изборног реда за земаљски сабор и државно веће, као што исти сада постоји у земљама чешке круне, како би народ чешки дошао до заступства, које одговара његовом броју и ступњу културног развитка, на ком се исти налази. „Покрок“ изјављује даље, да ово нису сва потраживања народа чешког, но само тек најглавнија, те опомиње заступнике чешкога народа, да се ови својим путем и начином постарају, како би се остварила и она потраживања, која не спадају пред форум државног већа, но која су не мање исто тако важна, као и малочас поменута.

Предлог о промени српског устава

од 29. јуна 1869. год., поднет нар. скупштини 4. априла о. г. у Београду.

(Свршетак.)

И за општине изрекао је устав у своме 128. члану да су самосталне у својој управи; али ако устав није означио главна начела, по којима се уређење општина има да утврди, није ни у колико обележио границе, у којима припада општинама да решавају боље рећи није одредио предмете, који би спадали у круг општинске управе, нужно би било, да се у овоме устав допуни и да се поближе означе права општинска и права већих државних јединица (као што су сад срезови и окрузи).

О финансијама државним у нашем уставу није ништа засебно одређено, а удесније би било, да се у овоме погледу устав исправи. За то влада мисли да се у устав уведу на овоме месту наређења, која обично служе за јамство тачности и строгога уставнога надзора у финансијској државној управи, којом би приликом ваљало узети у устав и опредељења о саставу и раду главне контроле.

У члановима 35, 36, 37 устава говори се о војној снази; но ова уставна наређења нису обухватила све што би требало да уђе у устав у односу на војну снагу земље.

У општа наређења устава требало би да уђе;

да српски грб остаје, који је и био. Боје су заставе: црвена, плава и бела;

да је Београд престоница Србије.

да се у престоници састаје народно представништво;

да никаква заклетва не може бити наложена без наредбе закона, који садржај исте одређује;

да никакав закон, никаква наредба, било од опште управе, било од потчињених јој органа не може имати обавезну силу, док се не објави на начин, који је закон прописао.

* * *

Влада књажева обратила је своју пажњу у овоме предлогу на главне делове устава од 1869. године; дотичући се истих с оне стране, с које је недовољност или двосмисленост њихова сметала правилном развићу представничкога система и државничкога рада у нас.

Влада није налазила за потребно, да се дуго задржава на разлозима, који предложене измене у уставу оправдавају, јер је јавно мнење већ скоро у опште свој суд о њима изрекло. Али на закључку влада књажева не може а да не да израза своме тврдом убеђењу, да ће измена устава у духу праве представничке управе, какав се од велике народне скупштине може очекивати, моћно допринети да се савесно и потпуно у будуће разумевају не само права и дужности, које припадају грађанима у држави, него и оне, које припадају државним властима. При установљавању основог закона сваке земље не би никад требало да је ма на којој страни руковођ тежња, да се што више права или власти узме, него жеља, да се нађе права мера за све државне односе, како би државни механизам могао сигурно да ради и како ни један од меродавних интереса земаљских не би остао незаштићен. Србији предстоји велики и тежак рад, да би могла доћи до потпуног политичког образовања, да би с поносом одржала оно место, које јој је положај њен међу народима обележио. Ако борба споредних политичних питања никад не засени крајњу државну циљ, ако смотреност буде превладала у свачијем раду, ако жеље буду руковођене општим добро разумљеним интересима земаљским — Србија ће за цело успети у своме патријотском труду око уставне реформе.

Осведочена оданост народа према лози узвишеног владаоца, која је дала толике историјске доказе љубави према своме народу и старање за његову срећу, поуздано нам је јемство, да ће се уставност у Србији утврдити на правој, широкој основи државне сталности.

Руковођена овим обзирима влада његовог височанства има част а на основи чл. 131 садашњег земаљског устава предложити народној скупштини на решење:

Члан 1. Да се устав књажества Србије од 29. јуна 1869. године промени.

Члан 2. Ово решење ступа у живот кад се потпуно изврши чланом 131 устава прописани поступак о предлозима за промену устава.

Из инглеске „плаве књиге.“

У задњем броју јављено је, да је Грчка накана, да пристане на решење, што га је донела Јевропа односно заступници ове у ствари нове грчко-турске границе. Ова одлука грчке владе, доводи се у свезу са држањем, што га је инглески кабинет у задње доба усвојио у овом питању. У Лондону обнародована „плава књига“ садржи међу осталима један акт, који разјашњава ток досадашњих расправа у овом питању и пристанак Грчке на поднесен јој предлог. Акт овај издан је од лорда Гренвиља 6 апр. по рим. а упућен је на инглеског заступника у Атини. Исти гласи: „Влада њеног величанства била је вазда тог мишљења, да је за јевропску државу, која нема довољне заповедајуће снаге, сасма немогуће, да одоле здруженој вољи велесила у погледу мирног поравнања међународних тешкоћа. Но на скоро увидило се, да Јевропа у целости није била приправна да остане на оној линији, што је у Берлину утаначена; овај отпор неколицине јевропских влада био је одобраван од јавног мњења у земљама дотичних влада. Влада њеног величанства није могла склопити очи пред овим промењеним околностима, но она је за време расправа, што од тада следоваху, подржавала потребу, да одлука конференције остаје у важности све дотле, док се не нађе замена, која би се могла сматрати као изоле задовољавајући решење спорног питања. Ток догађаја дао јој је убеђење, да би Грчка могла доспети до берлинском конференцијом одређене линије — тек после успешног рата против Турске“. Напомињући како би борба Грчке против Турске под садашњим околностима, а према сретствима, која једној и другој на расположењу стоје и према бројном надмоћију Турске, по свој прилици по Грчку несретно испала, и ако би с друге стране и Турску саму рат још већма упропастио, — наставља нота: „Ова расматрања и велика важност, што је одржање мира имада за читаву Јевропу, руководили су владу њеног величанства при решавању о предлогу, који сад пред њом лежи, те док се неустручава да изјави, да би она дала првенство линији, која би се више била приближила берлинским конгресом одређеној прузи, држи она за своју дужност, да се удружи са осталим велесилама и да најодлучније упливише на Грчку, да прими садање уређење. Исто садржи следеће пробитке: Предложено земљиште је врло плодно и даје врло много жита и других врста ситне ране. Исто обухвата утврђена места, што их је Турска подигла била ради осигурања њезине границе у Тесалији; даље Волу, Армиру, Домоку и важну трикалску позицију, најзад Фарзалу и Ларису и даје тако Грчкој читав низ позиција које би веома знатно увеличале и оснажиле отпорну снагу ове за случај каквог нападаја. Посед пристаништа града Воле увеличаће осим тога у знатној мери сигурност Грчке. Влада њеног величанства добила је више пута уверење од стране Грчке, да је ова жељна, да следи саветима Инглеске. Она не може веровати, да та уверења треба да важе само за случај, ако се ови савети потпуно слажу са момента-

ним жељама, биле ове ма колико природне и патријотске. Грчки министар председник признао је, да влада њеног величанства није никада бодрила Грчку, да може очекивати буди какву материјалну потпору од Инглеске, али је исто тако стваран чин, да влада њеног величанства све до овог тренутка није напустила слободу својега делања. Док је јавно обнародовала своју жељу у погледу одржања јевропског концерта, а одбила замисао да она сама делати има као неки јевропски полициста, дотле је уједно избегавала пажљиво да буди шта допусти, што би изазвало покрет у свези са другим велесилама. Усљед тога је у толико нужније, да се сада Грчкој сасма јасно изрази, да влада њеног величанства није вољна оцепити се од удружених велесила и да Грчка не може очекивати од нас никакве потпоре, ако, противно сваком увиђењу и патријотизму, одбије савете Јевропе. Много од тога, што се постигло, приписује влада њеног величанства духу и енерђији, којом се краљ, влада и народ приуготовили беху да одрже оно, што као своје право сматраху. Сада је до Грчке — која имаде за собом славну прошлост а која имаде пред собом може биту не мање славну будућност — да покаже, да поседује оно расуђење и оно државничко увиђење, који једино оснивају сталан бољитак народа.“

Вести из народа.

Ради оријентовања српских бирача у товаришком и старо-бечејском изборном срезу, саопштавамо аутентично места и број бирача.

У **товаришком изборном срезу** има свега 2792 бирача и то:

Бач	251
Бач-ујфалу	206
Бођан	53
Букин	207
Гајдобра	186
Новосело	116
Н. Паланка	346
Стара Паланка	290
Нова Паланка	91
Обровац	184
Плавна	130
Силбаш	183
Параге	137
Пивнице	293
Товаришево	226
Вајска	93

У **старо-бечејском изборном срезу** има свега 3080 бирача, и то:

Бечеј	912
Фелдварац	341
Јарак	85
Петровосело	314
Сентомаш	739
Турија	233
Темерин	456

По овоме попису Срби су у оба среза у већини и требало би да што пре држе изборне зборове, у којима би поставили своје српске кандидате

НОВИЈЕ.

— У крилу загребачке земаљске владе већају, као што „Агр. Цјтг“ јавља, о ревизији школских закона. Намеравају, исте законе тако да измене, да се с једне стране верозаконском животу више уплива даде, с друге стране, да се са свим укине установа школских надзорника, јер није одговорила надама, што су их на њу полагали.

— О великој води у Потисју имају ове вести: Из Сегедина јављају, да је 15. и 16. о. м. онде јак ветар духао, тако да је било изгледа, да може катастрофа наступити. Нарочито је лева обала Тисе патила. — Од 17. о. м. јављају, да непрестано киша пада и јак ветар душе. Само темељној градњи севењхаског насипа има се захвалити, што исти одолева беснилу ветра и јачини таласа. Об ноћ стигоше од онуд депеше, иштући материјала, што им је и послато. — Из Чонграда јавише об ноћ истог дана, да се од буре насипи не ће моћи одржати и да је највећа погибао наступила. Звона звоне, опомињући становнике на погибао. — Из Вашарења јављају истог дана: Киша и бура не престају. Мишљасмо, да смо од погибије умакли, а ње ето опет ту. Ми се боримо, но снага нам мало по мало малаксава. — У очи недеље стиша се ветар и киша, као и код нас, и сутра осване леп, ведар пролетњи дан. Тим је опасност минула.

— Као што „Ђоршфутар“ јавља, издао је министар правосуђа наредбу, да се због преских преступа осуђене особе не шаљу у обичне затворе, већ у државни затвор у Вац, који је одређен за ту циљ; но да би се учинило за доста опредељењима казненога законика, поступиће се овде с апсеницима, као да би се налазили у обичном затвору. По томе не смеју због преских преступа осуђени апсеници више од 1 сахата на дан шетати по дворишту и не смеју више до само један пут на недељу примати посете, које не смеју дуже трајати од једног сахата. До сада је у вацком државном затвору било слободно дневно по 2 сахата у дворишту задржавати се и сваког дана примати посете.

— Заступнички дом аустријског царевинског већа почо је 16. о. м. државни прорачун претресати.

— Српски дипломатски заступник из Беча, Филип Кристић, опуномоћен је за српског заступника и на талијанском двору.

— „Н. сл. Пр“. јављају из Будве, да је турска војска Сап-Ђорђијо код Уциња, од куда су Турци скорим изашли, на ново посела. — Из Скадра отишло неколико батаљона у помоћ Дервиш-паши.

— Бугарски кнез Александар стигао је 16 о. м. у Средац, враћајући се с погреба цара Александра II.

— Грчки војени министар наредио је 17. о. м., да одмах имају доћи под оружје, који су привремено од војничке службе ослобођени.

— Бечкој „Преси“ јављају из Париза по једној дипломатској цариградској вести, да је Хацфелд упућен, нека Порти поверљиво препоручи, да она још одгоди свој одговор на ноту сила о грчком питању.

— Из Петрограда има ових вести: „Кол. пов.“ јавише 16. о. м. да ће као сутра дан изаћи много спомињани последњи указ Александра II. о реформама. — У казанском ограђу у Петрограду нађоше об ноћ у очи ускрса на три места социјалистанске прогласе. Полиција их уклони, али не мога ући у траг, ко их је прилепио. — Оболелог туркестанског ђенералног гувернера Кауфмана заступа привремено ђен. Колпаковски. — Из Петрограда јављају, да су 14. о. м. у вече ухваћене две особе, што су посредо учествовале у атентату од 1. марта.

— У доњем дому инглескога парламента при другом читању ирског лендбила поднео је Менерс 17. о. м. предлог, у ком се жели, да се земаљски закон од 1870. год. поправи, али развитком индустрије, а не законом, који не одређује јасно одношаје поседника и закупника, нити их ставља на праведан и трајашан темељ.

Разне белешке.

(Јосип Фрајденрајх,) главни редитељ загребачког позоришта, уметник-глумац и Нестор позоришне уметности у јужних Словена, умрло је у Загребу 16. априла о. г. у својој 53. години. За сад буди речено: Слава Фрајденрајху! Вечан му спомен! — а идућом приликом више.

(Колико новина излази у Угарској.) У Угарској излази за сад 558 новина, и то 356 мађарским, 120 немачким, 56 словенским, 20 румунским, 3 талијанским, 1 јеврејским и 2 француским језиком.

(Нашла се румунска круна.) „Беч. оп. нов.“ јављају из Букурешта, како се онде говори, да је круна карабогданског (молдавског) кнева, Стевана Великог, за коју се већ вековима не зна, где је, шта ли је с њом, у краковском музеју нађена и да ју је румунска влада од Аустрије рекламовала, заискала. Румуни се надају, да ће круну за једно са свим крунским знацима (инсигнијама) добити, тако да ће се румунски краљ њоме моћи крунисати. Крунисање краља Карла и краљице Јелисавете биће на име 12. маја о. г. Кнез Стеван Велики владаше од 1430. до 1483. год. Ратовао је много и жестоко с Пољаци, Мађари и Турци и подвевао је с Портом капитулацијони уговор, по ком је Карабогданска постала турска вазална држава. (Каравлашка, права Влашка покорила се још 1451. год.) Познато је, да су Румуни тек 1877. год. за владе Карла I. с оружјем у руци тај уговор уништили. На самрти својој завештао је Стеван сина свог, кнеза Богдана карабогданског, нека се завда држи Турака, да не би Карабогданска Пољацима или Мађарима у руке допала.

(Александар II. и Тургењев.) Ми смо на овоме месту већ прибележили једну анегдоту, у којој се прича, како је и отац руских нихилиста, Бакунин, запитан, шта и како мисли он о укидању мужичанства у Русији, о том великом делу покојног цара. Други неко приповеда, да је и славног руског романцијe, Ивана С. Тургењева, не мала заслуга, што је мужички сталеж укинут и мужици ослобођени од економског и политичког ропства. У својој 25. години постане Тургењев чиновником у министарству унутрашњих послова, но не могаше ту да издржи. У то доба владаше у Русији цар Никола, за ког веле, да није баш најбоље гледао књиге и песнике. Некако у то доба изда Тургењев своје „Успомене руског ловца.“ У тим причама пише на једноме месту: „Мужичанство тишти руски народ као сињи терет.“ Тургењев отпочне бој. Познавао је врло добро руске сељаке, јер их је на лову сам главом проучавао. Живим бојама нацрта он њихов мучаљив очај, њихов кукавни живот. Писац се не упушта ни у каку критику, нити полемику; он приповеда само, шта је видео, шта ли доживео. Цензура не одобри те књиге. Писац буде на два месеца у Петрограду затворен, проживи за тим две године на свом добру, па онда отиде у Баден-Баден. Александар II., који тада још царевић беше, заувме се живо за Тургењева. Тако се бар говори. Царевић Александар беше човек веома ћутљив, но беше и изображен, те се занимаше књигама хасновитог романцијe. Александар II. укине 29. јануара 1861. мужичанство, не кријући писцу „Успомена,“ да је његова књига такође имала уплива на његову одлуку. Тургењев се дакле може подичити, да је учинио своје, те се ослободише 24 милијуна људи.

(Школе у Бугарској). За грађење гимназије у Софији дозвољено је у сабору 150,000 франака, а за грађење реалке у Ломпаланци 70.000. За потпору народним школама, које не могу да издржавају саме општиче, дозвољено је 300.000 франака. У летошњем прорачуну изказује министарство за наставу потребу од 1,691. 700 франака. Министром наставе постао је у место Славејкова, који је одступио, Сарафов, млад, врло интелигентан Бугарин, који је свеучилишне своје науке свршио у Загребу изврсним успехом, те био неко време помоћним учитељем на загребачкој реалци, а касније наставио своје науке у Паризу и Минхену. Нема му сад ни пуних 27 година. Надају се, да ће под његовом управом, те уз припомоћ одсечнога предстојника Спаса Вацова, који је такође изображен у Загребу, и првога тајника дра Јиречека, школство у Бугарској лепо напредовати („Х. у.“)

(Суд о Јевропи и о Грчкој.) Некадашњи аустријски посланик у Атини, гроф Прокеш-Остен, писао је 1875. неком пријатељу свом: Јевропа је накинђурена госпођа са туђом косом и личином, обучена у сјајно одело, пуна речи, но тврда срца. Грчка је пак племенито девојче, кћи краљевскога рода, који је у последњем колену свом спао, те мора да буде шумар или пастир, но који високо носи свој чист лик, армонијом својих удова оживотворава лепоту, те коме у топлом оку сија искра живе душе. Песнички, но да ли је и истинито?

(Колико има језика на свету.) Кажу да језика, којима се на земљи говори, има до 3000. И то: у Јевропи око 600, у Азији 400, у у Африци 300, а у Америци 1300. Ала би то био концерат кад би једну исту песму сваки на свом језику стао певати. Има људи, који имају необична дара за учење језика. Талијански кардинао Мезофанти знао је 72 језика тако добро, као свој матерњи језик, а и још многе друге језике знао је половно.

(Нова опера од Гунода.) Најновија гунодова опера зове се „Харач од сто девојака“. То је мелодрама, црпљена из повести о бојевима шпањолских Марва у деветом веку. Либрето за ту оперу написао је Денери још пре двадесет година. Гуно му се истина обрадовао, али рекао је да мора промислити, јер би „Цид“ можда био бољи. Промишљао је 18 година. Пре две године замоли Халанзје Денерија, нека Гуноду напише либрето, но Денери не хтеде се дати на нов посао, већ одговори, ено му већ бог зна од кад у рукама „Харач“. Веле, да је компониста од сталног свог накладника добио 100.000 динара за партитуру те опере. За партитуру „Ромеа и Јулије“ добио је Гуно 50.000 дин., а за „Фауста“ 10.000 франака.

Изјава.

Читалачкој публици, којој је из 51. броја „Заставе“ познато, како сам не давно из Ст. Паланке као српски вероисповедни учитељ натраг у Ђурђевачку комуналну школу повраћен био, нека је на знање: да ми је 10. (22.) априла о. г. од вис. министарстарства мољени „отпуст“ уручен. и да се данас у Ст. Паланци у свом звању налазим.

Ст. Паланка 16. (28.) априла 1881.

ЈОВАН АЈДУКОВИЋ
срп. пар. учитељ.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОБРАТИМСТВО

МЕСЕЧНИ ЖУРНАЛ
ЗА КЊИЖЕВНОСТ И НАУКУ.

Изашао је из штампе четврти број са овим садржајем:

Животињски магнетизам и спиритизам, од Стојковића и Ђорђевића.

Забораву, песма Вл. М. Ђорђевића.

Лажни снег приповетка И. С. Тургењева превела Милева Стоиљковићка (наставак).

О задрузи, економска студија К. Борисављевића и М. Жујовића (наставак.)

Домовини, песма Д. Ј. Илнјћа.

Напад на воденицу приповетка Емила Золе, превео М. Ђ. Миловановић (наставак)

Историјске идеје Огиста Конта од Д. И. Писарева превео М. Марковић. — Трећи чланак.

Књижевни преглед: (Основа лепоте у свету, од дра Лазе Костића. — Карактер и дух политичких партија, од Блунчлија. — Историја славјанскихъ литературъ А. Н. Пипина и В. Д. Спасовича (наставак.)

Белешке о кретању ђака.

Новости из науке.

Пети број дат је у штампу и биће готов до 1. маја.

Београд, 11. априла 1881. год.

УРЕДНИШТВО „ПОБРАТИМСТВА.“

Ред пловидбе

I. кр. повл. дунавског паробродског друштва почевши од 20. марта (I. априла) до 3. (15.) октобра 1881.

од **Новог Сада** у **БУДИМ-ПЕШТУ**: сваки дан, изузимајући петак око ½ 11 сати пре подне.
од **Новог Сада** у **ЗЕМУН**: сваки дан, изузимајући уторник после 4 сахата после подне.
од **Новог Сада** у **ОРШАВУ** и **ГАЛАЦ**: понедељником четвртком и суботом после 4 сата после подне.
од **Новог Сада** у **ТИТЕЛ**: средом и недељом после 4 сата после подне.
од **Новог Сада** и **САВСКЕ станице**: четвртком и недељом после 4 сата после подне.
од **Новог Сада** у **РУШЧУК**: понедељником и четвртком.

Нови Сад 20. марта (1. априла) 1881.

Оправништво.

Курс бечке берзе 20. апр. (2. маја)

5% металика	78.75
5% народног заима	79.50
Аустријска златна рента	96.25
Угарска златна рента	117.60
Државни зајам од 1860.	132.—
Акције банчине	845.—
Кредитне акције	337.50
Сребро	—.—
II. кр. дуката	5.53
Наполеондори	9.31
Немачке марке	57.40

ОБЈАВА ЗА ЗУБОБОЛНЕ.

Мојим пошт. пацијентима, као и осталој п. т. публици стављам до знања, да од 8. (20.) априла сваки дан ординујем од 9 сати из јутра до 6 сати по подне у гостиони „царице Јелисавете“ собе бр. 22.

С поштовањем
В. Дик,
зубни лекар.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У недељу 10. (22.) маја т. г. држаће се овде у месту дражба.

1. ради два звона у тежини од прилике једно 350 к. а друго 700 к.

2. ради ћерепа — Glockenstuhl — за четир звона.

Условља при дражби. Право давања задржава си општина.

Из ванредне скупштинске седнице срп. прав. црквн. општине у Новом Селу (код Панчева) 14. априла 1881. држане.

Миша Атанацковић, перовођа. 1—3 **Светозар Јовановић**, председник.

ОБЈАВА.

Почем потписати од 1. маја о. г. гостиничку радњу у својој кући под бр. 151 преко пута од општинске куће у Сентомашу прима, то умољава штовану публику из места и околине а особито гг. путнике да би га својом посетом удостоили. 2—3 **Милош Рунић.**

Бергера медицински
САПУН ОД КАТРАНА

препоручен од медиц. стручњака употребљава се у многим европским државама са сјајним успехом против

сваковрсне кожне оспе

особито против кронични и перутави лишаја, краста, т. з. бакарни носова, пришта од назеба, знојавни ногу перути у глави и бради. — **Бергеров сапун од катрана** садржава 40% катрана од дрва, и разликује се знатно од свију у трговини налазећих се сапуна од катрана.

Као **блажији сапун од катрана** за одстрањење сваковрсне **нечистоће на лицу**, против кожне оспе код деце, а особито као сапун за прање и купање при свакидашњој потреби служи:

Бергеров сапун од катрана и глицерина

који 35% глицерина садржава и финог мириса у себи има.

Цене по комаду од ситне сорте 35 нов. заједно са упутством за употребу. 5—12

Главно отправништво: Апатекар G. Hell, Troppau. Налази се у свима апатекама ове државе. Главно стоваришће за Н. Сад: код гг. апатекара Ц. Б. Грозингера, М. Максимовића и Г. Плавшића. — У Панчеву код В. Х. Графа.

За зиму. — **За јесен.** — **За лето.** — **За пролеће.**

ВИЉЕМОВ

антиартритички-антиреуматички

крв чистећи чај,

од

ФРАЊЕ ВИЉЕЛМА

апотекара у Neunkirchen (у Доњој Аустрији)

против костобоље, реуматизма, тако звани Kinderfüsse, застарели упорни болести, често загнојавајућих се рана, кожних болести и спољни уда, чирова на телу или лицу, зверенца, сифилистичног отока, отока цигерице и слезине, као код хемороидални стања, жутице, жестоки удни болова, болове зглавкова и мишица, тиштење желудца, потешкоће ветрова, тврде столице, потешкоћа при мокрењу, полуција, мушке слабости, тока код женских, шкрофулозни болести, оток жљезда и разни други болести, употребљаван је са најбољим успехом, што се са хиљаду сведочби доказати може. Сведочбе на захтев бадава.

Омотци су у 8 оброка подељени по 1 фор. за биљег и опрему 10 н.

Сваки нека се чува од куповања потворина, те нека пази на познати у многим државама законом заштићени мој биљег. 28—

Добија се у Н. Саду код г. Љубе Стефановића.

Усљед препоруке ц. кр. зем. здравственога вијећа, концес. од вис. ц. кр. моравског намесништва

МАРИЈАЦЕЛСКЕ КАПЉИЦЕ
ЗА СТОМАК.

Особито делујући лек за све болести стомака,

а преки лек против: **хрђава апетита, слабости стомака, неугодног даха из устију, надимања, ригања, колике, катара у стомаку, љутине у стомаку, прављење камена, млогог шлајма, жутице, гадљивости и повраћања. главобоље** (ако од стомака долази) **грчева у стомаку, тврде столице или затвора, претоварења стомака, гњисте, болне слезине, црне цигерице и шуљева.**

Цена једне флашице заједно са упутством за употребу 35 новч.

Праве се могу добити у Н. Саду само код г. Плавшића апат., а у Петроварадину код Deodattos Erben.

Средишно стовариште за разашиљање код **C. Brady**, апат. **Kremsier.** 21—52

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.